

ваше геройска слава. И дѣйствително, народната поезия отдава на „хайдутството“, геройска роль; неговитѣ подвизи сж възпѣти въ хиляди пѣсни. Въ прѣдставленията на народа „хайдутството“ бѣ изразъ на висшитѣ негови стремежи — въплочение на неговитѣ идеали,

При турското безправие, „хайдутството“ бѣше изразъ на народната правда, органъ на наказателнитѣ репреси и на обществения сждъ, които народътъ счи- таше за най-справедливи.

Всѣкога, когато господстващата власт не е въ състояние да даде истинско правосѣдие, когато тя допуска съблазнѣнъ и оскърбление на завѣтната народна светиня, тогава на тоя народъ остава само единъ изходъ — съ силата на своя духъ да вдѣхнови своитѣ отважни синове за собствени правдини, сждъ и раз- права — да нанесатъ ударитѣ на народната мѣстъ върху самовластнитѣ притѣснители. „Безъ отмъще- ние нѣма спасение“, твърдѣше народътъ. „Благород- нитѣ хора казватъ, бѣлѣжи народния герой Панайотъ Хитовъ — че отмъщението е свойствено на дивитѣ и кръвожаднитѣ народи, а азъ мисля, че то е свой- ствено само на честнитѣ хора, които иматъ душа и сърдце, които цѣнятъ своето челоуѣческо достоинство и които не позволяватъ да се нарекатъ „животни“.

„Моето сърдце — продължава П. Хитовъ — тър- сеше свободата, честта и правдата. Само Стара-пла- нина е могла да удовлетвори моитѣ желаня. . . Само зарадъ тая „правда“ азъ станахъ х а й д у т и н ъ“. Съ една рѣчь, „хайдутството“, бидѣйки отплата за всѣки злодѣй, подѣржаше у народа бодростъ на духа, опазваше обществения и националенъ животъ.

Пълното значение и смисълъ на „хайдутството“ се разкрива въ своя ширъ въ епохата на народнитѣ